

El gran envelat final de Txarango

La banda fa públic el disc de comiat 'El gran ball' i en repassem el repertori amb alguns dels quaranta artistes que hi han col·laborat

Judit Neddermann i Alguer Miquel (Txarango) | Bernat Almirall

Després d'una exitosa dècada de trajectòria, **Txarango** estava a punt d'acomiar-se dels escenaris amb la gira *El gran circ* pels Països Catalans i Europa, però la pandèmia els va arruïnar els plans. Lluny d'acoquinar-se, el grup s'ha reinventat i el comiat s'ha transformat en un doble àlbum de versions pròpies amb una quarantena d'artistes convidats, titulat *El gran ball* (Halley Records, 2021). El projecte és una gravació d'edició limitada i numerada destinada en exclusiva als 100.000 seguidors que van comprar l'entrada i que gaudiran de la recompensa. El cantant Alguer Miquel i la banda han declinat fer declaracions, de manera que els protagonistes del seu disc de comiat parlen del llegat de la banda del Ripollès. Són cantants i grups d'arreu dels Països Catalans i de tots els estils connectats amb la filosofia de **Txarango**.

Txarango ha escrit part de la història recent de la música popular catalana des de la fusió i el mestissatge i ha obert el camí a noves generacions. Per això l'envelat d'*El gran ball* s'ha omplert d'artistes coetanis, però també de desenes de músics, cantants i grups de tots els estils musicals i d'arreu dels Països Catalans que en confessen la devoció per les cançons, el compromís i el llegat de la banda. Un dels darrers i més sorprenents a entrar a l'estudi per participar al tribut ha estat **Lluís Llach**, que ha versionat "Cançons de llibertat", dedicada als presos polítics i exiliats. "Com a cantautor de 72 anys puc dir que hi ha un fil conductor entre la vellíssima i geriàtrica Nova Cançó i grups com **Txarango**. És fantàstic veure com jo podria signar les lletres d'Alguer Miquel de dalt a baix. Són músics magnífics que no entenen la música com una cursa sinó com a formació i transformació personals", afirma **Llach**.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=AotPMd7QTZw>

EL FIL DEL MESTISSATGE

Entre els somnis d'envelat, **Txarango** ha copsat el fil conductor invisible de les músiques populars que han perviscut a les festes majors. D'escenari en escenari, els joves s'han emmirallat en els veterans. Alguns músics els recorden entre el públic o com els seus referents. El vallesà **Joan Garriga**, que interpreta "La foguera", anota que "**Txarango** havia reconegut que tenia **Dusminguet** com a grup superimportant, però imagino que després va tenir la necessitat de trencar amb les seves influències. És habitual que molts adolescents hagin anat a concerts que els han afectat positivament, és fruit de la transmissió de la cultura popular. Per mi **La Plateria** va ser una referència però mai no he seguit el seu estil. Hi havia un fil entre ells i **Dusminguet**, però les nostres cançons bevien de fonts molt diferents; com **Txarango** fa cançons més properes a **Lluís Llach** que a **Dusminguet**". **Garriga** subratlla també la dimensió que han assolit: "És un grup extraordinàriament popular que ha deixat moltes cançons que han arribat a molta gent. A la Festa Major de la Garriga del 2018 vaig cantar amb ells un fragment molt bonic de 'Mil ocells', que al disc canta **Pau Donés (Jarabe de Palo)**. Davant de 10.000 espectadors, **Txarango** semblaven els **Beatles**, perquè la policia els havia de donar pas cap al lloc del concert".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=AqoggstS9tU>

Al principi, la banda del Ripollès també prenia nota d'altres grups compromesos, com ratifica **Xavi Sarrià**, que versiona "Esperança": "Fa una colla d'anys, un dia que **Obrint Pas** tocava a Campdevàrol ens va venir a saludar un xiquet. Es deia Alguer. Em va fer gràcia el nom perquè no l'havia sentit mai i el vaig trobar molt original i bonic. Anys després ell i els seus amics es van convertir en el grup més important de l'escena catalana". **Sarrià** valora el seu llegat: "Han demostrat que es pot ser un grup massiu i intergeneracional sense renunciar a les teues idees, aprofitant la força de les cançons per sembrar la transformació. I tot, en català. De vegades se'ns oblida la gran sort que tenim que els joves amb talent continuen triant la nostra llengua per fer grups de música. I com la normalitzen i l'alliberen dels prejudicis".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=HNII0zNfRSg>

En aquesta línia, Klaus Stroink del grup revelació **Stay Homas** ("Som foc") anota la seva impressió sonora: "Van agafar l'ska-reggae del qual bevia des de feia anys el mestissatge català, però amb una bateria superrecta com si fos música pop, i el resultat camina que t'hi cagues. Han tingut una cura especial amb els vents, gravats com si fos una big band i amb uns arranjaments increïbles. La cura musical és molt guai, tenint en compte que feien pop i no requeria tant de farciment".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=Te9ZfwXRhXY>

LES VEUS DEL ROCK CATALÀ

Al disc coincideixen diverses generacions i estils, com el cantant i lletrista de **Sopa de Cabra**, **Gerard Quintana**, que interpreta "Que tot et vagi bé" amb **Natxo Tarrés** de **Gossos**: "La col·laboració amb **Txarango** ha estat un regal, i que hagi estat amb en Natxo encara més. Hem compartit l'amor pel llarg viatge i les hores d'espera abans de sortir als escenaris i hem begut el mateix vi. Hi ha alguna cosa de **Txarango** que em fa tornar a casa, a allò més profund que em va motivar a l'hora de triar la meua ruta a la vida. Està bé que ells em recordin d'on vinc, per saber cap on vaig. Facin el que facin sempre hi seran, i anirem veient com les llavors que han plantat van creixent i ens fan impossible oblidar el sentit de la llibertat". També s'identifica amb la mateixa germanor el cantant i guitarrista **Natxo Tarrés**: "**Txarango** són especials de cap a peus. Han deixat el llistó molt amunt. Són persones implicades amb el món que els envolta i això no és gens fàcil i menys en un grup. Em va emocionar saber que **Gossos** érem un referent per a ells".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=zo157YvpaTI>

El cantant d'**Els Pets**, **Lluís Gavalà**, que participa al disc fent "Quan calla la ciutat", rebla: "**Txarango** són un oasi de compromís i coherència en un món cada cop més materialista i desideologitzat. Es mereixen tot el meu respecte. A més, la seva proposta sonora s'ha allunyat dels seus coetanis i companys de gènere en el sentit que la trobo més melòdica i menys tribal, amb una cura especial per no perpetuar els clixés de la música mestissa".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=MirQ7cbHodY>

LA COMUNIÓ MELÒDICA

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=7mJiG71HnKk>

En aquest últim vals coral, el cantautor **Joan Dausà** interpreta "Tanca els ulls" i evidencia la revelació de **Txarango** en la indústria musical: "La seva empremta a l'escena ha convençut els programadors que hi ha grups catalans que poden omplir grans espais, ja sigui sense cobrar entrada a la festa major o demostrant que tot té un preu i que val la pena pagar-lo. A més, han generat un nou marc de relacions i una manera coherent d'entendre l'ofici de músic en intentar preguntar-se constantment què fem i per què ho fem".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=CHaSh-nHJfE>

Igualment combreguen amb la mateixa filosofia noms populars de la indústria com ara **Miki Núñez**, que amb **Dave Zulueta** canta "El tren del temps": "Gravar amb **Txarango** és una de les coses més grans que m'han passat a la vida. Ha estat espectacularment increïble, perquè és un grup que he escoltat des de petit". També **Nil Moliner** ("Somriurem") els va conèixer quan va debutar amb el grup **Cybee**, i en destaca les "maneres noves de construir un projecte, de fer música i de relacionar-se amb el món". I s'hi afegeix **Ramon Mirabet**: "La melodia de 'Les coses senzilles' que hem cantat o altres cançons seves com 'Compta amb mi' tenen una màgia que t'atrapa i que et fan ser partícip del que t'estan explicant... De cop i volta la cançó t'entra a dins i et corre per les venes. Hi ha molta comunió amb la música de **Txarango**".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=QXC9J1jWbmc>

UN ALTRE MÓN ÉS POSSIBLE

Contemporanis a **Txarango**, col·laboren al projecte **Guillem Roma, Raquel Lua** i el **Cor Cantabile**, que han enregistrat "Et recordo". El cor de noies, que al seu dia van versionar "Quan tot s'enlaira" al càsting del programa *Oh Happy Day!*, explica ras i curt el que ha significat la seva influència: "Són un grup compromès que entén el món com un sol poble". **Roma** incideix en la idea que les seves propostes han anat sempre més enllà de la música: "**Txarango** ha estat un bon exemple de gestió d'un projecte, d'obertura en les influències, de com fer créixer unes idees, de vinculació social i de coherència amb el que significa la música! **Txarango** deixa el llegat que un món diferent i millor també és possible!".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=f1lkrzQdb1M>

Del mateix parer són **Jo Jet** i **Maria Ribot**: "Admirem la manera com treballen per fer la música més ètica, sostenible i humana". El duet va entrar a l'estudi-envelat d'*El gran ball* per gravar "A la deriva" i s'hi van anar sumant altres artistes com Paula Giberga (**La Folie**), extasiada per l'experiència: "Va ser meravellós observar com escoltaven i decidien conjuntament les preses que gravàvem per escollir-ne la millor... És una meravella que es puguin fer discos amb emoció i amor". I també **Maruja Limón**: "Cal caminar amb actitud i il·lusió, esquivant els imprevistos al costat de la gent que estimes. **Txarango** ens deixa una manera de fer música vinculada a la cultura del territori, fent de megàfon social". Des d'Osona, els debutants **Pelat i Pelut** també es mostren agraïts: "Participar en un cant a la lluita i la celebració compartida és un regal enorme". I des del País Valencià, Natàlia Pons de **Pupil·les** rememora: "Als nostres primers temps vam coincidir als festivals Vivers de València i Revenidas de Galícia el 2017; al Canet Rock 2018, quan els vam saludar per primer cop, i al Clòwnia 2019".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=qqQVuubnX6g>

La relació nord-sud és ben viva, com recorda Panxo de **Zoo**, que va convidar-los a Gandia per registrar "Una lluna a l'aigua": "Han estat humils, tendres i bons amb els que veníem darrere". Van compartir un dia preciós, que també va aprofitar **Ciudad Jara** amb "És hora de tornar a casa": "M'ha agradat participar en una cançó que simbolitza un comiat. He viscut una sensació semblant als últims moments de **La Raíz**, i està plasmada com una alegria final", relata Pablo Sánchez.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=agxRqikjrME>

Per a David Payà d'**El Diluvi** cantar amb ells "Terra endins" ha estat un somni acomplert: "És un crit d'esperança per reivindicar d'on venim i cap on anem, i com que som del sud tenia un sentit especial. Al primer disc d'**El Diluvi**, *Motius* (Música de Telers, 2014), volíem sonar com els **Txarango** i vam gravar al mateix estudi, Can Pardaler, amb el seu productor, David Rosell. No vam sonar igual però vam aprendre molt".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=1vFXcqZYFeM>

La música és per a qui la treballa, tal com ha practicat al seu particular homenatge Miguel Serviole **¿Muchacho?**: "He posat uns ventiladors molt macos a la cançó '¿El meu poble' a més d'una veu a la tornada i inspiracions. Ens coneixem de l'època de **La Troba Kung-Fú**, vam coincidir a molts concerts pels pobles. Són uns musicassos, amics i família". I així se senten **Borja Penalba i Mireia Vives**, que canten "No t'adormis": "Els admirem humanament i filosòfica. Vam ser amb **Ovidi4** al Clòwnia, un festival meravellós on van quedar paleses tant la seua professionalitat com la seua estima i cura per tot el que fan".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=zfGnhOtfQ7c>

Des de l'òrbita jazz, **Andrea Motis** ("Quan tot s'enlaira") destaca: "Tenen uns principis i un ordre a la vida molt clars. No consumeixen alcohol abans dels bolos, fan exercicis per activar-se i perdre la por. Adrenalina natural i salut sense drogues. Les seves cançons tenen una ànima que vola com la imaginació dels infants". I **Judit Neddermann** ("Compta amb mi") afegeix: "Vaig tenir la sort de participar al final de gira a l'Esperanzah i viure de prop la magnífica energia que desprenen, la seva honestetat i com es cuiden". En total, una trentena de músics i un públic fidel per recordar les cançons de **Txarango** durant anys, com ha fet **Marala** interpretant "La memòria de les mans" en clau d'havanera.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=U19TQhm4dyM>